

Anna STASIENKOInstytut Filologii Rosyjskiej
Uniwersytet Rzeszowski**DEADIEKTYW W POZYCJI DRUGIEGO ARGUMENTU
WE WSPÓLCZESNYM JĘZYKU ROSYJSKIM I POLSKIM**

Ключевые слова: deadiektyw, drugi argument (dopełnienie, obiekt), zdanie polipredykatywne, język rosyjski, język polski

Zdania orzekają o pewnych sytuacjach, na które składają się przedmioty i ich właściwości lub przedmioty i relacje między nimi (Karolak 1984: 20–21). Członem konstytutywnym każdego zdania, czyli orzekającym o właściwości, cesze wyróżnionego przedmiotu lub relacji je wiążącej jest predykat, który wyznacza miejsce lub miejsca dla wyrażen nazywających osoby, przedmioty, miejsca, zjawiska, zdarzenia, których dotyczy zdanie, tj. argumentów (Grochowski 1984: 213; Polański 1993: 54; Karolak 1977: 75–77; Karolak 1984: 20–21; Wróbel 2001: 304–305). Predykaty mogą otwierać pozycje dla dwóch typów argumentów: przedmiotowych (oznaczających osoby i rzeczy) oraz nieprzedmiotowych (zdarzeniowych, propozycjonalnych) nazywających zdarzenia (Karolak 1984: 20–21; Topolińska 1984: 301–302). Argumenty zdarzeniowe same stanowią struktury predykatowo-argumentowe z wewnętrzną temporalizacją wyrażającą stosunek czasowy ich treści do treści predykatu, przez który są implikowane.

Drugi argument (dopełnienie, obiekt) nazywa przedmioty objęte czynnością, stanem, właściwością wyrażonymi orzeczeniem (Розенталь и Теленкова 2001: 111–113; Розенталь и Голуб и Теленкова 2002: 316–317; Jodłowski 1976: 91). Jest to część zdania tworząca związek składniowy na zasadzie składni rządu czasownika (rzadziej przymiotnika), który uzupełnia składniowo.

Z gramatycznego punktu widzenia deadiektwy¹, jak wszystkie rzeczowniki, mogą występować w formach wszystkich przypadków i w roli dowolnej części

¹ Deadiektwy (nomina essendi) to podklasa abstrakcyjnych rzeczowników odprzymiotnikowych, których prymarna semantyka to znaczenie abstrakcyjnej cechy, jakości, właściwości.

zdania. Mogą zatem zajmować pozycję przyczasownikową (także przyadiektywną) i pełnić funkcję drugiego argumentu. Zdanie z deadiektywem w takiej pozycji formalnie jest zdaniem pojedynczym, tj. posiada jeden predykat i implikowane przez niego argumenty, czyli stanowi jedną strukturę predykatowo-argumentową (Czapiga 2003: 92; Grochowski 1984: 213–214; Karolak 1984: 19–21). Jednak argument wyrażony deadiektywem jest argumentem zdarzeniowym będącym dodatkową, wtórną jednostką predykatywną, gdyż nomina *essendi*, jak wiadomo, stanowią znominalizowaną konstrukcję komunikatywnie równoważną (lub sprowadzalną do konstrukcji komunikatywnie równoważnych) konstrukcjom zdaniowym typu: *X jest a*, gdzie *X* to dowolne wyrażenie o postaci imiennej, natomiast *a* to wyrażona przymiotnikiem właściwość przypisana denotatowi *X-a* (Czapiga 2003: 79; Topolińska 1979: 107–117). Obecność deadiektywu sprawia, że zdanie stanowi strukturę złożoną (polipredykatywną), np.:

[...] *двери открывали золото огней и яркие глубины стен* → *двери открывали золото огней и то, что стены были глубокие*; [...] *przez drzwi w oddali widać było złociste światła i jasne **głębie** sal* → *przez drzwi widać było złociste światła i to, że sale były głębokie* (Грин).

Jak pokazuje zebrany materiał faktograficzny², zdania z deadiektywem w pozycji drugiego argumentu pojawiają się dość często – w 32 % materiału (642 zdania). Deadiektywy-argumenty zajmują pozycję przy czasownikach, przymiotnikach (imiesłowach przymiotnikowych) oraz występują w zwrotach imiesłowowych. Najczęściej jednak (80%) deadiektywy pełniące funkcję drugiego argumentu odnoszą się do czasowników, np.:

*Она посмотрела тогда на сына: счастье и жалость выражало ее лицо; Popatrzyła na syna. Twarz jej wyrażała szczęście i **litość*** (Платонов).

Abstrakcyjne nazwy cech łączą się z ograniczoną grupą czasowników (Золотова 2003: 240; Чапига 1999: 213–214). Są to nazwy czynności związanych z mową, procesami myślowymi i percepcyjnymi, uczuciami i stosunkami emocjonalnymi, np.: *видеть, восхищаться, определить, слышать, заметить, чувствовать, оцуцать, помнить, писать, говорить, жаловаться, ценить; widzieć, słyszeć, czuć, pokazać, pamiętać, lubić, mówić, pisać, cieszyć się, zachwycać się* itp.

Sporadycznie (59 zdań) deadiektywy-argumenty odnoszą się do przymiotnika (imiesłowu przymiotnikowego):

Zob. m. in.: Золотова 2003: 223–227; Чапига 1999: 203–214; Шведова 1980: 177–183; Jochym 1964: 125–141.

² Niniejszy opis jest kontynuacją badań nad funkcjonowaniem rosyjskich i polskich deadiektywów. Zob. m.in. prace autora: 2005a: 254–259; 2005b: 205–212. Materiał faktograficzny pochodzi z XX-wiecznej literatury rosyjskiej i jej przekładów na język polski.

Хаты стояли, полные бездетной тишины; Chaty stały pełne bezdzietnej ciszy (Платонов).

Deadiektyw-argumenty występują również w zwrotach imiesłowowych (74 zdania). Subiekt semantyczny zdania składnikowego jest wtedy zawsze identyczny z subiektem zdania matrycowego, a struktura zdania jest bardziej złożona, polipredykatywna:

Зоотехник Високовский пришел к Босталоевой в землянку и вежливо, тщательно скрывая свою производственную радость, поздравил Босталоеву с высоким постом → *он скрывал то, что он радостен + он поздравил Босталоеву с высоким постом*; *Zootechnik Wisokowski [...], starannie ukrywając swą zawodową radość, powińszował jej wysokiego stanowiska* → *on ukrywał to, że jest radosny + powińszował jej wysokiego stanowiska* (Платонов).

Jak wiadomo, sam zwrot imiesłowowy stanowi dodatkowy predykat, stąd jego obecność prowadzi do polipredykatywności zdania. Pojawienie się w strukturze zwrotu imiesłowowego deadiektywu wnosi kolejny implicytny predykat, jeszcze bardziej wzbogacając strukturę semantyczną zdania.

Jak już wspominałam, deadiektyw w funkcji drugiego argumentu jako implicytny predykat funkcjonuje przy głównym wyrażeniu predykatywnym (Золотова 2003: 144), przy czym subiekt semantyczny zdania składnikowego może być tożsamy z subiektem semantycznym zdania matrycowego lub z innym subiektem tegoż zdania, albo może nie mieć wspólnej denotacji z żadnym członem struktury predykatowo-argumentowej (Czapiga 2003: 101–110).

1. W zdaniach polipredykatywnych z deadiektywem w pozycji drugiego argumentu subiekt semantyczny zdania składnikowego w blisko ¼ materiału bywa identyczny z subiektem zdania matrycowego (160 przypadków), np.:

Я удивляюсь также своей откровенности → *я удивляюсь, что я откровенна*; *Дзиwię się także swojej szczerości* → *dziwię się, że jestem szczerą* (Грин).

Subiekt semantyczny zdania matrycowego w wypowiedzeniach tego typu jest nazwany mianownikową formą:

1) rzeczownika żywotnego zarówno pospolitego, jak i własnego:

Гез отомстит нам всем ледяной вежливостью [...]; Nase odpłaci lodowatą uprzejmością [...] (Грин); *Верблюды тоже пошел за ними, боясь одиночества [...]; Wielbłąd poszedł za nimi bojąc się samotności [...]* (Платонов).

Nosicielem cechy w większości przypadków jest człowiek, ale zdarzają się również przykłady, w których subiektem jest zwierzę. Na tożsamość subiektu zdania matrycowego i składnikowego w tekście rosyjskim często wskazuje zaimek dzierżawczy *свой*, w przekładzie na język polski zwykle opuszczany.

2) zaimka osobowego:

[...] он почувствовал слабость во всем корпусе [...]; [...] poczuł słabość w całym ciele [...] (Платонов).

Rosyjskiemu subiekтови wskazanemu mianownikową formą zaimka osobowego w polskich wariantach odpowiada podmiot domyślny.

Osobę-nosiciela cechy predykatywnej w sposób metonimiczny oznaczają również rzeczowniki konkretne nieosobowe nazywające części ciała lub jakieś detale wyglądu zewnętrznego, użyte nie tylko w formie mianownikowej, ale również w formie przypadków zależnych np.:

Она посмотрела тогда на сына: счастье и жалость выражало ее лицо; Попатрнула на сына. Тwarz jej wyrażała szczęście i litość (Платонов); Он жил так в недавнее время, чувствуя сытость в желудке и семейное счастье в душе; Жил так jeszcze недавно temu, чувствуя sytość w żołądku i szczęście rodzinne w duszy (Платонов).

W przytoczonych zdaniach nazwy części ciała mogą być interpretowane jako nosiciele cech predykatywnych, które w rzeczywistości przenoszą się na człowieka: *жалость выражало ее лицо = лицо было жалостливое = она была жалостливая; twarz jej wyrażała litość = twarz była litościwa = она была litościwa.*

3) nieosobowych rzeczowników konkretnych i abstrakcyjnych, np.:

[...] точка сияла спрессованной ясностью; [...] punkt promieniował intensywną jasnością (Платонов); [...] жизнь осела во всех прежней тяжестию; [...] życie osiadło na wszystkich swym uprzednim ciężarem (Платонов).

W zdaniach tego typu nosicielami cech nazwanych deadiektywem są zwykle rzeczowniki nazywające konkretny przedmiot oraz zjawiska przyrody – konkretne elementy otaczającej rzeczywistości, rzadziej rzeczowniki abstrakcyjne.

4) sporadycznie subiekt bywa domyślny:

С трудом преодолевая вялость, дошли до избы [...]; Прzewyciężając słabość z trudem dowlekli się do izby [...] (Приставкин).

W przytoczonym zdaniu na nosiciela cechy wskazuje osobowa forma czasownika (*дошли до избы, преодолевая вялость* → *они преодолевали то, что были вялые; dowlekli się do izby, przewyciężając słabość* → *они przewyciężали то, że были слаби*).

W zdaniach z deadiektywem w pozycji drugiego argumentu, w których subiekt semantyczny zdania matrycowego i składnikowego jest identyczny, użycie deadiektywu eliminuje potrzebę ponownego nazywania subiektu. W niektórych konstrukcjach tego typu tożsamość nosicieli cechy jest dodatkowo podkreślona zaimkiem dzierżawczym *свой/свój*.

2. W zdaniach polipredykatywnych z przyczasownikowym deadiektywem subiekt semantyczny zdania składnikowego w jednostkowych przypadkach (32 zdania) jest identyczny z innym argumentem zdania:

[...] тихая возня девочки, мурлыкавшей над своим яблоком, лишила Лонгрена стойкости и охоты спорить → *возня девочки лишила Лонгрена того, что он был*

стойкуй; [...] *ciche pomrukiwanie dziewczynki zaprzątniętej swym jabłkiem odbierało Longrenowi **stanowczość**, ustępował zatem* → *ciche pomrukiwanie dziewczynki odbierało Longrenowi to, że był on stanowczy* (Грин).

Są to nieliczne przypadki stanowiące zaledwie 5% materiału z deadiektywem w funkcji drugiego argumentu. Nomina essendi występują tu przy czasownikach biwalentnych, tj. takich, które otwierają miejsce dla dwóch dopełnień, a subiekt semantyczny zdania składnikowego przyjmuje formę:

• N_d

*Эти оригинальные мысли придают твоему отношению необходимую **убедительность*** [...]; *Te oryginalne myśli nadają twemu postępowaniu niezbędną **siłę przekonującą*** [...] (Грин).

• $v/w N_l$

[...] *видел в любом животном не только вес и **продуктивность**, но одновременно и субъективное настроение*; [...] *w każdym stworzeniu widział nie tylko wagę i **wydajność**, ale jednocześnie i subiektywne usposobienie* (Платонов).

• $om/od N_g$

[...] *от всех этих слов и недомолвок, приготовлений и золотых цепей веет **опасностью*** точно так же, как *от молока – скукой*; [...] *od wszystkich tych słów, niedomówień, przygotowań, przebiegów i złotych łańcuchów tchnęło **niebezpieczeństwem***, jak *od mleka – nudą* (Грин).

• $из/z N_g$

[...] *потянуло ветром и **сыростью** из сетки, уходящей в пропасть*; [...] *z uchodzącej w otchłań kraty zionęło chłodem i **wilgocią*** (Булгаков).

• N_a/N_d

[...] *тихая возня девочки, мурлыкавшей над своим яблоком, лишила Лонгрена **стойкости** и охоты спорить*; [...] *ciche pomrukiwanie dziewczynki zaprzątniętej swym jabłkiem odbierało Longrenowi **stanowczość**, ustępował zatem* (Грин).

W wymienionych zdaniach formami wyrażenia nosiciela cechy są konstrukcje $om/od N_g$, $из/z N_g$ oznaczające przedmioty, od których dociera odbierane przez kogoś wrażenie oraz rosyjski biernik bezprzyimkowy, którego odpowiednikiem w polskim tłumaczeniu jest celownik.

3. W zdaniach z deadiektywem w funkcji drugiego argumentu subiekt semantyczny zdania składnikowego w zdecydowanej większości przypadków (450) nie jest identyczny z żadnym komponentem zdania matrycowego, tzn. nosiciel cechy predykatywnej wyrażonej deadiektywem nie należy do podstawowej struktury predykatowo-argumentowej, np.:

[...] *сам тайно верил в **справедливость** книги* → *верил в то, что книга была справедливая*; [...] *сам в гłęби души wierzył w **справедliwość** księgi* → *wierzył в то, że księга była sprawiedliwa* (Платонов).

1) Najczęściej (38%) nosiciel cechy predyktywnej wyrażonej deadiektywem nazwany jest w formie dopełniaczowej rzeczowników różnych kategorii semantycznych oraz zaimków. Dopełniaczową formę przyjmują:

a) rzeczowniki własne i pospolite, nazywające otaczającą rzeczywistość:

Сват обижался на сговорчивость Филата; Swat oburzał się na zgodliwość Filata (Платонов); Передний паровозный скат, называемый катушкой, заставил Захара Павловича озаботиться о бесконечности пространства; Przedni zestaw kół w parowozie skłaniał go do myślenia o nieskończoności przestrzeni (Платонов).

b) rzeczowniki pospolite ze znaczeniem temporalnym:

[...] за окном землелитного жилища уже начал прозябать день, и небо покрылось бледностью рассвета; [...] za oknem ziemnej sadyby zaczął już swą vegetację dzień i niebo pokryło się bladością świtu (Платонов).

c) rzeczowniki pospolite nazywające abstrakcyjne pojęcia:

Это мягкий надо отменить, а твердый нам неизбежен: он делает жесткость и четкость формулировок; To miękki trzeba skasować, a twardy jest nie do uniknięcia, ze względu na bezwzględność i jasność sformułowań (Платонов).

d) pozycyjni wariant zaimka osobowego lub dzierżawczego, występujący w pozycji przy rzeczowniku, a więc pełniący funkcję określenia adnominalnego, czyli przydawki:

Впрочем, довольно было видеть ее безыскусственную чуждость происходящему; Zresztą, dość było widzieć jej niewymuszoną obojętność w obliczu tego, co się tu działo (Грин); [...] ты верил в мою искренность; [...] aleś ty wierzył w moją szczerłość (Платонов).

W przytoczonych przykładach subiekt semantyczny wskazany dopełniaczową formą zaimka pojawia się wcześniej w formie mianownikowej bądź w innej formie zależnej.

Połączenie deadiektywu z dopełniaczem wyraża identyczny stosunek, jak połączenie odpowiedniego przymiotnika z mianownikową formą rzeczownika i zaimka: *озаботиться о бесконечности пространства* → *озаботиться о том, что пространство бесконечно(е)*.

2) Stosunkowo często w omawianych konstrukcjach subiekt semantyczny zdania składnikowego bywa nienazwany (32%). Zjawiska, stany, jakości wyrażone deadiektywem przedstawiane są tu w sposób bezosobowy. Dotyczy to konstrukcji ujmujących ogólne pojęcia bezosobowe i zjawiska przyrody oraz abstrakcyjne pojęcia:

Речь шла об опасности, потере [...]; Мówili o niebezpieczeństwie, stracie [...] (Грин); [...] теплый ветер боролся со свежестью. [...] ciepły wiatr zmagał się z chłodem. (Грин).

Deadiektyw *опасность/небезопасность* nazywa pojęcie abstrakcyjne bez wskazania na subiekt, natomiast *свежесть / холод* oznacza stan przyrody.

Subiekt semantyczny jest opuszczony również w zdaniach, gdzie nosicielem cechy predykatywnej nie jest konkretny człowiek, ale ludzie w ogóle (*я люблю щедрость* → *я люблю то, что люди щедрые*): [...] *я люблю жест и щедрость; [...] ja kocham gest i szczodrość (Грин).*

Nierzadko (30%) pozycję przyczasownikową zajmują deadiektwy będące skonkretyzowanymi nazwami przedmiotów, postępów, zjawisk, zdarzeń, miejsc, a nawet osób – nosicieli cech (Золотова 2003: 225; Чапига 1999: 204; Шведова 1980: 178; Jochym 1964: 140–141; Stasienko 2003: 387–396), np.:

Бутили заливали какой-то вонючей жидкостью [...] ; Do balonów nalewano jakiegoś śmierdzącego płynu [...] (Приставкин); Да все равно мне не верят, говорят, а тайно верю и явный стервец для бедноты; Mówią, że potajemnie wierzę, a jawnie robię świństwa biedniakom (Платонов); [...] нам говорить неудобно, хотя, кроме глупостей, вы от меня ничего не услышите; [...] jakoś niezręcznie rozmawiać, choć oprócz głupstw nic pan ode mnie nie usłyszysz (Грин).

Pozycję drugiego argumentu zajmują skonkretyzowane nazwy „bycia jakimś”: *беднота* (biedniacy); *biedniak* (chłop należący do biedoty wiejskiej); *глупость* (głupi postępek, głupie słowa, myśli); *глупство* (sprawa, rzecz niezbyt ważna; bagatelka, błahostka, drobnostka). O konkretyzacji znaczeniowej deadiektywów świadczy również możliwość użycia ich w liczbie mnogiej.

Niezależnie od semantyki deadiektwy będącego implicytnym predykatem zdania formalnie pojedyncze stają się zdaniami polipredykatywnymi. Konstrukcje z abstrakcyjnymi nazwami cech w roli drugiego argumentu transformują się w zdania złożone dopełnieniowe ze spójnikami: что, как, чтобы; że, jak, żeby.

Omawiane rosyjskie i polskie konstrukcje z deadiektywem w pozycji drugiego argumentu w większości przypadków są zbieżne zarówno pod względem semantycznym, jak i formalno-składniowym. W 29% przypadków wystąpiły jednak różnice:

- w 34 zdaniach dotyczą one pełnionej funkcji syntaktycznej przez polskie derywaty:

Все дальнейшее [...] звучало изумлением и яростью; We wszystkim [...] brzmiało zdumienie i wściekłość (Грин); Лунный свет проникал глубину, как бы осматриваясь; Księżycowa poświata przenikała w głąb, jakby się osiągając (Грин).

W pierwszym zdaniu polski deadiektyw pełni funkcję głównego argumentu, a w kolejnym określa okoliczności realizacji głównego predykatu.

- na miejscu deadiektwy pojawia się też przymiotnik:

[...] надо соблюдать конкретность цели; [...] należy mieć na względzie konkretne cele (Платонов); Хромой тоже нигде не заметил земной красоты; Kuternoga również nie zauważył nigdzie, żeby świat był pięknym (Платонов).

Odpowiadający rosyjskiemu deadiektywowi przymiotnik w pierwszym zdaniu pełni funkcję atrybutywną, a w drugim predykatywną i zdanie różni się również strukturą.

- odpowiednikiem rosyjskiego deadiektwy jest też osobowa forma czasownika i wówczas zdania również różnią się strukturą: deadiektywowi w pozycji

argumentu w polskim tekście odpowiada zdanie podrzędne dopełnieniowe bądź zdanie pozbawione jest dodatkowego argumentu. Zob.:

*Мое внезапное появление придало гнусной картине краткую **неподвижность**; Moje nagłe pojawienie się sprawiło, że gorszące widowisko na krótką chwilę jakby **zamarło** (Грин); Работа в цехе отягощала его – **не тяжестью**, а унынием; Praca w warsztatach ciążyła mi – **nie tęczyła**, lecz nudziła (Платонов).*

- deadiektyw nie ma dokładnego odpowiednika w polskim tekście, jest pomijany lub na jego miejscu pojawia się związek wyrazowy, stąd przekład nie jest w pełni adekwatny:

*Над ним огонь горит, а он глаза зажмурил – вот где нет никакой **скупоности** на революцию; Ogień nad nim płonie, а on oczy trzęży. Już też rewolucji tam tu nie brak! (Платонов).*

- rosyjskiemu deadiektywowi odpowiada związek wyrazowy o podobnym znaczeniu:

*Филат слушал и начинал понимать **просто** революции – отъем земли; Filat słuchał i zaczynał rozumieć **proste prawo** rewolucji – wywłaszczenie (Платонов).*

- w polskim tłumaczeniu użyty został rzeczownik niebędący derywatem odprzymiotnikowym:

*Он ревниво следил за революцией, стыдясь **за** каждую ее **глупость** [...]; Вачние śledził, jak rozwijała się rewolucja, toteż wstydził się **za** każde jej **potknięcie** [...] (Платонов); O, во сколько раз дороже всех моих кровных **драгоценностей!**; O, ilekroć razy droższy od wszystkich moich największych **skarбów** (Платонов).*

Mimo że rosyjskie deadiektawy posiadają polskie odpowiedniki odprzymiotnikowe, tłumacz użył innych leksemów o tej samej lub bardzo zbliżonej semantyce (*potknięcie* – niewłaściwe posunięcie, niezręczny postęp; pomyłka, błąd, *skarб* – rzecz bardzo kosztowna, drogocenna).

- rosyjskiemu deadiektywowi w polskim tłumaczeniu odpowiada formacja na *-enie/-anie* bliska znaczeniowo nazwom czynności jako nazwom stanu lub nazwom abstrakcyjnych cech od adiektywizowanych imiesłowów (Grzegorzycowa 1981: 37), np. *zaczерwienie gardła* – *gardło się zaczерwieniło*; *gardło było zaczерwienione*, chociaż w polskim systemie leksykalnym jest również *czерwoność*. Zob. szerszy kontekst:

*Я сопоставил хрипоту, злоеущую **красноту** в глотке, странные белые пятна в ней [...]; Spróbowiałem zestawić wszystko razem: chrypę, złowrogie **zaczерwienie** i białe plamy w gardle [...] (Булгаков).*

- w polskim tekście deadiektyw przyjmuje inną formę przypadkową, co jest podyktowane właściwościami konotacyjnymi czasowników, przy których się pojawia, np.:

Но благосклонности прошу у вашего солидного супруга!; Błagam o przychyłność twego, pani, statecznego małżonka! (Платонов).

- w polskim przekładzie pojawia się deadiektyw z innym sufiksem:

Ночь за бревенчатой стеной укрыла слободу тихой чернотой [...]; Noc za drewnianą ścianą okryła osadę spokojną czernią [...] (Платонов).

Rosyjski i polski deadiektyw utworzony jest od tej samej podstawy słowotwórczej, jednak przy pomocy innych formantów: *чернота* – *czerniØ*.

Przeprowadzona analiza potwierdza złożoność problemu adekwatności przekładowej: z jednej strony chodzi o pełne międzyjęzykowe odpowiedniości językowe, z drugiej zaś, o realnie pojawiające się w materiale odpowiedniki przekładowe. Okazuje się, że stosunkowo często brak pełnej adekwatności przekładowej w obrębie zdań z deadiektywem w pozycji drugiego argumentu. Ujawnione różnice są rezultatem innych zdolności derywacyjnych rzeczowników, właściwości konotacyjnych syntaktów oraz indywidualnego sposobu przekładu. Ilościowe ujęcie odpowiedniości tekstowych prezentuje poniższa tabela:

Polski odpowiednik rosyjskiego deadiektynu w funkcji drugiego argumentu	Ilość
1. Rzeczownik niebędący derywatem odprzymiotnikowym	67 (36%)
2. Deadiektyw jest pominięty w tłumaczeniu lub zastąpiony związkiem wyrazowym	37 (19%)
3. Deadiektyw pełniący inną funkcję syntaktyczną	34 (18%)
4. Derywat na <i>-anie/-enie</i>	18 (10%)
5. Przymiotnik pełniący inną funkcję syntaktyczną	16 (9%)
6. Czasownik pełniący inną funkcję syntaktyczną	14 (8%)
Ogółem:	186 (100%)

Wśród różnic w funkcjonowaniu rosyjskich i polskich deadiektywów, które stanowią 29% zdań z *nomina essendi* w pozycji drugiego argumentu, najczęstszym polskim odpowiednikiem jest rzeczownik niebędący derywatem odprzymiotnikowym (36%). Jednak semantyka leksemów użytych w języku polskim bardzo często jest identyczna lub zbliżona do rosyjskich deadiektywów. Abstrakcyjne nazwy cech bywają też pomijane w tłumaczeniu lub zastępowane tożsamym znaczeniowo związkiem wyrazowym (19%). W 34 zdaniach polski deadiektyw pełni inną funkcję syntaktyczną. Stosunkowo rzadko w polskim przekładzie występuje derywat na *-anie/-enie* (10%) oraz przymiotnik lub czasownik pełniący inną funkcję w zdaniu (9% i 8%).

Библиография

- Czapiga Z., 2003, *Polipredykatywność zdania pojedynczego w języku polskim i rosyjskim*, Rzeszów.
- Grochowski M., 1984, *Składnia wyrażen polipredykatywnych [w:] Gramatyka współczesnego języka polskiego*, t. 1, *Składnia*, red. Z. Topolińska, Warszawa.
- Grzegorzyczkowa R., 1981, *Zarys słowotwórstwa polskiego. Słowotwórstwo opisowe*, Warszawa.
- Jochym L., 1964, *Rzeczowniki z sufiksem -ость i polskie rzeczowniki z -ość*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie”, 1964, z. 19, *Filologia Rosyjska*, s. 125–141.
- Jodłowski S., 1976, *Podstawy polskiej składni*, Warszawa.
- Karolak S., 1977, *Z problematyki opisu wyrażen predykatoowo-argumentowych [w:] Studia Gramatyczne I*, red. Z. Topolińska, Wrocław.
- Karolak S., 1984, *Składnia wyrażen predykatywnych [w:] Gramatyka współczesnego języka polskiego*, t. 1, *Składnia*, red. Z. Topolińska, Warszawa.
- Polański K. (red.), 1993, *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, Wrocław.
- Stasienko A., 2003, *К проблеме конкретизации значений деадъективов с суффиксом -ость/-ość в русском и польском языках [w:] Русистика и современность. Языкознание 3*, red. M. Bobran, Rzeszów, s. 387–396.
- Stasienko A., 2005a, *О субьекте в zdaniach z deadiektywem w pozycji głównego argumentu w języku polskim i rosyjskim [w:] Świat Słowian w języku i kulturze VI*, red. E. Komorowska i Ż. Kozicka-Borysowska, Szczecin, s. 254–259.
- Stasienko A., 2005b, *Деадъектив в функции подлежащего в русском и польском языках (на материале художественных текстов) [w:] Русистика и современность. Языкознание 4*, red. Z. Czapiga, Rzeszów, s. 205–212.
- Topolińska Z., 1979, *Z problematyki nominalizacji odprzymiotnikowych w języku polskim [w:] Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, t. 18, s. 107–117.
- Topolińska Z., 1984, *Składnia grupy imiennej [w:] Gramatyka współczesnego języka polskiego. Składnia*, red. Z. Topolińska, Warszawa.
- Wróbel H., 2001, *Gramatyka języka polskiego*, Kraków.
- Золотова Г.А., 2003, *Коммуникативные аспекты русского синтаксиса*, Москва.
- Розенталь Д.Э., Голуб И.Б., Теленкова М.А., 2002, *Современный русский язык*, Москва.
- Розенталь Д.Э., Теленкова М.А., 2001, *Словарь-справочник лингвистических терминов*, Москва.
- Чапига З., 1999, *Деадъектив в структуре полипредикативного предложения в польском и русском языках [w:] Русистика и современность. Языкознание*, red. M. Bobran, Rzeszów, s. 203–217.
- Шведова Н.Ю. (ред.), 1980, *Русская грамматика*, т. 1, *Словообразование и морфология*, АН СССР, Москва.

DEADJECTIVES SERVING AS OBJECTS IN CONTEMPORARY RUSSIAN AND POLISH

Summary

Deadjectives are a class of abstract nouns derived from adjectives that denote properties or qualities and their primary meaning may be defined as “quality/state of being A”, where A stands for the base adjective.

The present paper deals with the contrastive analysis of Russian and Polish deadjectives serving as objects. Analysed sentences on the semantic level are polipredicative.

Key words: deadjective, object, polipredicative sentence, Russian, Polish